

Jangtse tulvaveed peremehetsemas Hiina Hubei provintis pealinnas Wuhanis 27. augustil 2002.

Foto: Reuters/Scanpix

Uputab, ei uputa ?!

Ain Kallis

*Kui pilved on täis vihma, siis nad valavad seda maa peale
(Koguja 11:3)*

Uputused on ühed kõige vägevamad loodusõnnetustest, mis on inimkonda juba ennepiibliaegadest peale tabanud. Meie siin Eestis oleme seni pääsenud taolistest üleujutustest, mis vapustasid möödunud aastail Kesk-Euroopat, rääkimata Aasia või Aafrika omadest. See veehulk, mis augusti alguspäevil täitis elanike keldreid Kirde-Eestis, on naljategu tõeliselt suurte uputuste kõrval.

Michelangelo. Veeuputus. Fragment

Üleujutuste põhjusi on mitmeid: kevadine sulavesi, jääummistused jõgedel, pikka aega kestvad tugevad vihmad, nn tormilained, inimtegevus või jumalik käsi.

Kõige tuntum säärastest loodusõnnetustest on pärit Piiblist, too üleilmne uputus on jäänud ka kõige täpsemalt ette ennustatumaks. Tingitud oli ta aga sellest, et "puhkesid kõik suure sügavuse allikad ja taeva luugid lahti". Vihmaveest ei oleks kuidagi piisanud. Sest isegi siis, kui ka kogu atmosfääris veeauruna sisalduv 13 500 kuupkilomeetrit vett langeks maapinnale, oleks veekihi paksus kõigest paar sentimeetrit.

On arvatud, et tuhandeid aastaid tagasi võis maalihe sulgeda Eufrati jõe ülemjooksu.

Kui siis too looduslik tamm murdus, pääsesid valla tohutud veemassid, juhtunu jäi aga rahva mällu.

Ja kuhu kadus vesi pärast üleujutust? On hinnatud, et vähemalt viimase kolme miljardi aasta jooksul on vee kogus maakeral jäänud samaks. Ja on täiesti tõenäoline, et klaasitais vett, mida hiljaaegu kuumaga neelasite, pärineb Kleopatra vannist, nagu oletas üks teadusajakirjanik.

Ohtlikud elupaigad

Kaks kolmandikku inimkonnast elab merede, ookeanide või suurte jõgede kallaste läheduses. Põhjusteks on äri, poliitika, toit. Mõne hinnangu kohaselt on üle miljardi inimese isegi praegu sõltuvad jõgede uhtelistest setetest, mida toodavad perioodilised üleujutused. Teisalt on vee lähedus sageli olnud Damoklese mõõgaks, mis ripub sealsete elanike peade kohal.

Üldtuntud on Peterburi ajalugu, mis on lahutamatu seotud linna läbiva Neeva kapriisidega. Jõe madalasse deltasse ehitatud suur-

linn on juba kolm sajandit pidanud värisema isegi poolteise meetri vee pinnatõusude korral. Ja seda koguni rohkem kui 270 juhul. Katastroofilisi üleujutusi, mil vesi oli kõrgemal kui kolm meetrit üle ordinaari (paljuaastane keskmine veetase Neevas), on esinenud vähemalt kolmel korral: 1777., 1824. ja 1924. aasta sügisel. Kõige hullem oli Peetrilinna olukord 1824. aasta 18. novembril. Siis tõusis vesi üle ordinaari 420 sentimeetrit. Pooled majadest said kahjustatud, 569 elanikku hukkus.

Nüüd päästku, kes end suudab päästa!

Õel vesi kedagi ei säästa,

lööb kõikjal sisse ukse suust,

latv ainult paistab raagus puust,

siin hurtsik, pilpad, eemal käänus

veevirras mustav sillajäänus,

lett, kandekastid, korvid, vaht,

hall eluarmetuse praht,

hein, pakuotsad, voodid, vaibad,

puuristid, hauast kistud laibad –

kõik ujub tänaval kesk saasta!

Külarahvas ootamas päästmist tulvavete eest Pakistani lõunaosas 28. juulil 2003. Kohaliku politsei ja päästetöötajate andmeil hukkus üleujutuses vähemalt 16 inimest. Foto: Reuters/Scanpix